

Pirmutinis Darbo Žmonių Dienraštis. Išėina kasdien apart nedėdienių.

L A I S V E

LITHUANIAN DAILY

Kaina: Suv. Valst. ir Kanadoj — metams \$7.00; pusei — 3.50; 3 mėnesiams — \$2.00. Kitose šalyse: metams \$9.00; pusei metų — \$4.50.

No. 164.

Telephone 3878 Stagg

Brooklyn, N. Y. Seređa, 14 d. Liepos (July), 1920 m.

PAVIENIO NUMERIO KAINA 4c. Metai X, Dienr. II.

Talkininkai Prašo Bolševikų Taikintis Su Lenkais

PREMJERAI ŽADA "GELBĖTI" LENKIJĄ, JEIGU TARYBŲ ARMIJA BANDYS JĄ UŽGRIEBTI

Grąšina Pertraukti Pasitarimus Link Prekybos

LENKIJOS MILITARISTŲ NEPASISEKIMAS PRIVERTĖ TALKININKUS MALDAUTI TUOTARPINĖS TAIKOS.

Lenkai negali gauti amunicijos.

Spa, Belgija, 13 d. liepos.

Talkininkų premjerai peritame nedėdienyje pasiuntė Tarybų Rusijai notą, maldaujant tuotarpinės taikos.

Pamatę tikrus Lenkijos padėties faktus, kuriuos jiems įtekė lenkų premjeras Grabski, talkininkų viršininkai persitikrino, jog vienatinė proga sulaikyti pirmyn einančią Tarybų armiją, ir tuomi grėšiančią pavojumi imperialistų plenams Europoje, yra pasiūlijimas tuotarpinės taikos ir prižadėjimas tuojaus pradėti taikos pasitarimus.

Pasiūlijimas tuotarpinės taikos padarytas su išlyga, jog Tarybų armija sustos ėjusi pirmyn ir pasitrauks nuo Lenkijos rubežių. Tuo pačiu laiku lenkams įsakyta, kad jie "privalo taip pat pasitraukti iki savo rubežių."

Lenkai pasitraukė "iki savo rubežių" ir dar biskutį toliaus už rubežių, priversti milžiniškos Tarybų armijos, sulgy rusų generalio štabo plenų, todėl talkininkų patarimas lenkams tapo pasistatęs keletą mėnesių pervelai.

Bet kartu su nota pasiūstas ir pagrąšinimai. Pirmas pagrąšinimas yra, jeigu Tarybų armijos užims Lenkiją — ir Varšavą, kuriai dabar grėšia triumfuojančios bolševikų armijos pavojus, — talkininkai yra prisiėngę "duoti Lenkijai pagelbą "visokiais galimais būdais."

"Grąšina" pertraukti prekybos pasitarimus.

Kitas pagrąšinimas tai, jeigu Tarybų Rusija nesutiks pasirašyti tuotarpinę taiką su Lenkija ir tuojaus sustabdyti pirmynėigą linkui Varšavos, tuomet Britanija pertrauks prekybos pasitarimus, kurie progresavo tarpe Lloyd George ir Leonido Krasino, Rusijos prekybos atstovo. Judvieju konferencijos pasekme jau tapo padaryti prisirengimai

atnaujinimui prekybos tarpe šių dviejų šalių. Talkininkų nota, maldaujanti tuotarpinės taikos su prižadėjimu tuojaus pradėti taikos derybas, "kuriose dalyvaus visos tautos rubežiuojančios su Rusija," tapo pasiūsta po apsilankymui premjero Grabskio, kuris apleido Varšavą, kuomet Lenkijos ministerijai prisiėjo bėgti iš tenai del savęs apsaugojimo.

Kitas talkininkų konferencijos paskelbimas užgincina pranešimus, jog Didžioji Britanija pasiūlė atskirą taiką su Rusija. Buvo paskelbta žinios, jog Lloyd George pasiūlė Rusijai išlygas, kurios tiesiog veda prie taikos derybų tarpe Britanijos ir Tarybų Rusijos. Sulgytu žinių, minėtas Anglijos premjero išlygas priėmė Tarybų užsieninis ministeris, M. Čičerinas.

Extra! LIETUVA PADARĖ SUTARTĮ SU BOLŠEVIKAIS

Tarybos pripažįsta Lietuvai Vilnių, Kauną ir Gardiną.

Moskva, 14 d. liepos.

Lietuva ir Tarybų Rusijos valdžia padarė sutartį įsteigimui taikos, išsireiškė Adolf Joffe, Tarybų valdžios atstovas, pasikalbėjime su laikraščiu korespondentais. Jis sako, sutartyje įeina nustatymas rubežių ir atlyginimai, taipgi Rusijos pripažinimas Lietuvai Vilniaus, Kauno ir Gardino lygiai kaip ir Gardino provincijos dalių, kurios etnografiškai priklauso Lietuvai.

"Si savytarpinė sutartis", sako Joffe, "tapo pagreitinta dabartinio lenkų nepasisekimu. Lietuviams tapo užtikrinta apsauga nuo užpuolimo, ir jie permainingai savo originalius reikalavimus. Rusija nesikiš į rubežių kluvirčius, liečiančius Lenkijos Latvijos arba Vokietijos rubežius.

"Taikos sutartis tarpe Latvijos ir Tarybų Rusijos tapo suvėluota todėl, kad Latvijos ministerija neturi didžiūmos parlamento pa-

ramos, bet mes sutikome su latvių prašymu, kad taikos derybos būtų tęsiamos Rygoje, iš kur Latvijos delegatai važiuos Maskvon padaryti galutiną nuosprendį ir pasirašyti taiką."

MEKSIKA IJESKO AMERIKOS BANKIERIŲ DRAUGISKUMO.

Alvaredo, izdo ministeris dabartinės De La Huertos valdžios, važiuoja Amerikon tartis su Wall gatvės viešpačiais.

Ginasi neesąs socialistu.

Mexico miestas, 14 d. liepos. — Generalas Salvador Alvaredo, izdo ministeris dabartinės De La Huerte valdžios, atvyksta New Yorkan tikslu, kad pavesti naują Meksikos valdžią ir Amerikos bankierių globą ir užtikrinti Amerikos kapitalistams saugumą jų turto, kuris randasi žemiaus Rio Grande. Pasikalbėjime su laikraščiu reporteriu, jisai užreikšė savo norą, kad Amerikos kapitalistai priimtų Meksiką kaip "tvirtą propoziciją." Alvaredo taipgi tikisi panaikinti Amerikoje pasklydusią nuomonę, būk tai jisai esąs radikalų. Alvaredo sakosi neturįs nei bolševikinių, nei socialistinių tendencijų.

Dabar, iš priežasties neramiškos padėties Albanijoje, karės ofisas gavo Vallonos garnizono reikalavimą pasiūsti Albanijon užtektinai kareivių ir kanuolių "apsaugojimui" Vallonos miesto. Socialistai, būdami priešingais kareii, įsakė visiems federuotiems gelžkelių darbininkams netransportuoti kareivių, ginklų bei amunicijos pradėjimui naujos karės.

ITALAI STREIKIERIAI UŽLAIKĖ LENKŲ KARINĘ MEDEGĄ

Sako, streikierių vadovai, pildydami Lenino prašymą, sustabdė siuntimą iš Italijos amunicijos.

TATAI DAROMA ŽMONISKUMO DELEI.

Sargybiniai atydziai ieško vagonų su ginklais bei amunicija.

Rymas, 13 d. liepos. —

Vienu iš pirmutinių klausimų, kuriuos turės išrišti nauja Giolitti ministerija, kuomet galutinai susitvarkys, bus gelžkelių klausimas. Dar prieš karę gelžkeličiai laiks nuo laiko parodydavo savo nepasiganėdipiną ir grąšinimą streikuoti, nors tada jie nesustreikavo, bet buvo arti prie to.

Dabar jie dalyvauja daliniuose arba generališkuose streikuose. Dabartinis streikas, kuris prasidėjo šiaurinėje Italijos pusėje, buvo apskelbtas socialistų, kurie vadina jį priešmilitaristiniu. Jie varė agitaciją keletą mėnesių prieš eksportavimą ginklų, amuni-

jos ir orlaivių, kuriuos Lenkija nupirko Italijoje.

Pildo Lenino prašymą.

Socialistai nurodinėjo, jog žmoniškumo delei šios karinės medegos neprivalo būti eksportuojamos žudymui jų draugu-darbininkų Tarybų Rusijoje. Galima drąsiai tikėti, jog Italijos socialistų partija klausio Lenino ir pildo jo prašymus. Dabartinio italų gelžkeličių judėjimo vadovai daro viską, kiek išgalėdami užlaikyti čionai karinės medegos, kurią užsakė Lenkijos valdžia. Šiam tikslui tapo visur ant gelžkelių pastatyti rargai atydziai vakuoti vagonus ir tuojaus raportuoti, jeigu patėmys vagonuose žinklus, amuniciją bei orlaivius, nepaisant, jeigu jie nebūtų pažymėti del Lenkijos. Nepaisant šių visų priešiniomosi pastangu, daugelis ginklų tapo nugabenta Lenkijon.

Dabar, iš priežasties neramiškos padėties Albanijoje, karės ofisas gavo Vallonos garnizono reikalavimą pasiūsti Albanijon užtektinai kareivių ir kanuolių "apsaugojimui" Vallonos miesto.

Socialistai, būdami priešingais kareii, įsakė visiems federuotiems gelžkelių darbininkams netransportuoti kareivių, ginklų bei amunicijos pradėjimui naujos karės.

PRISPAUSTI ANGLIJOS JUNGŲ MUSULMANAI BEGA IS INDIJOS

1,300 nuvyko Afganistanan, taipgi dar 25,000 prašo leidimo pasekti pirmuosius.

Apie 1,300 musulmanų imigravo Afganistanan, bėgdami nuo Anglijos jungo iš Indijos, ir 25,000 kitų pasiuntė apeliacijas valdžiai, reikalaudami leidimo pasekti savo išėivius brolius.

Savaitinis buletinas "Muslim Outlook", leidžiamas Islamie Information biuro, Londone, pažymėdamas šį nuotikį, sako, jog krizis Indijoje prasidėjo daug anksčiau, negu buvo tikėtasi. Buletinas sako: "Matomai, valdžia nusprendė stelbti Khilafato agitaciją šioje šalyje, o žmonės pasiržo nepasiduoti. Du žymūs vadai musulmanai, kurių vienas yra Maulana Fakhir, tapo areštuoti už skleidimą khilafatinės agitacijos. Buvo pareikalauta užstatyti už juos tam tikra suma pinigų.

Pasirenka Geriaus Kalėjimą

"Bet jiedu abu atsisakė užsistatyt pinigų ir pasiskyrė geriaus eit metams kalėjiman prie sunkių darbų negu užsimokėt bausmę ir atsižadėt nuo agitatyvio veikimo. Pažymėtina induų darbininkų pasirizimo tvirta dvasia, kuria jie pradėjo kovoti už savo teises. Abudu minėti vadai tapo publikos apvainikuoti giriandomis ir iškilminga procesija palydėti į kalėjimą. Procesijoje dalyvavo virš 30,000 žmonių.

Kitas pažymėtinas atsitikimas, kuomet du musulmanų vadovai tapo areštuoti ir policijos nuvežti iš kaimo į Punjab. Tada visi kaimo gyventojai ir daugelis anielinkinių kaimynų keletą mysur ant gelžkelių pastatyti rargai atydziai vakuoti vagonus ir tuojaus raportuoti, jeigu patėmys vagonuose žinklus, amuniciją bei orlaivius, nepaisant, jeigu jie nebūtų pažymėti del Lenkijos. Nepaisant šių visų priešiniomosi pastangu, daugelis ginklų tapo nugabenta Lenkijon.

Armenija Taikosi su Bolševikais

Konstantinopolis, 13 d. liepos. — Armenijos atstovai Konstantinopolyje susiėnojo, jog Maskvoje bus padaryta taika tarpe Armenijos ir bolševikų, taipgi jog tuojaus bus atnaujinti konsuliniai ir diplomatiniai ryšiai. Leo Shanth atstovavo Armenijai Maskvos derybose, ir M. aKrakhan atstovavo bolševikams.

NAUJI BOLŠEVIKŲ ARMIJOS ŽYGLIAI.

Sulyg vėliausių pranešimų, bolševikai užėmė Smolevicz ir Sarny. Mūšiai vis dar siaučia Minsko apielinkeje. Lenkai traukiasi atgal pietuose nuo Pripet ir Podolia.

AZERBAIDŽIANO KOMUNISTAI GELBĖS RUSUS.

Moskva, 5 d. birželio (per Kopenhagą). — Azerbaidžiano komunistų centralis komitetas užreikšė Leninui ir Trockiui Azerbaidžiano darbininkų ir kaimiečių padėką už suteiktą jiems rusų pagelbą. Jie pasiūlė gelbėti bolševikus kovoje prieš Lenkijos imperialistus.

BARCELONOJE EKSPLODAVO ŠEŠIOS BOMBOS.

Madrid, Ispanija, 14 d. liepos. — Pranešimai iš Barcelonos sako, jog tenai eksplodavo šešios bombos ivairiose miesto dalyse. Dideliu nuostoliu nepadaryta ir iki šiol niekas neareštuota.

TARYBOS GAUS PREKES PER REVELĮ, PRANEŠA PRAVDA

Traukiniai Kas Dieną Važinėsi Petrograda

Bus importuojami agrikulturos įrankiai.

Berlingske Tidende korespondentas iš Kauno, cituodamas Tarybų organą Pravdą, praneša, jog prekės Rusiją bus įvežamos per Revelį. Sulyg Pravdos, neužilgo bus importuota sekančios prekės.

Penkios-dešimts du garvežiai, kurie turėjo būti pristatytai Rusijon apie 1 d. liepos; virš milijono dalgių; 150 000 kuliamaųjų mašinų; 7 000 javus pjaujanų mašinų, ir 400 mašininių akėčių.

Taipgi užsakyta daugelis kitokių įrankių, tarpe kurių yra 102 000 paprastų pielyčių ir 330 000 pjūklų. Pusė jų turėjo būti atvežta 1 d. liepos.

Iš priežasties gabenimo tiek daug prekių, daroma prisirengimai transportuoti kiekvieną dieną šešių vagonų traukinį iš Revelio į Petrogradą, taipgi kiekvieną dieną 40 vagonų traukinį iš Petrogrado į Maskvą.

Pravda praneša, jog keliolika šimtų vagonų su agrikultūros įrankiais jau pasiekė Revelį delei transportacijos Rusijon.

Siame dalyke Reuterio agentūros pranešimas Stockholm sako:

"Trečias Svedijos prekių siuntinys, susidedas iš agrikultūros rankių, mašinerijos ir knygų, vertėje vieno milijono kronų, tapo išsiųstas iš čionai į Revelį. Labai trumpoje ateityje prasiėdės siuntinėjimas prekių reguliariškai kiekvieną savaitę."

Central News praneša, jog Tarybos nupirko Nydkvist ir Holms milžiniškas garvežių dirbtuves Svedijoje.

MAISTININKAI APKŪLE IR ĮKALINO PRUSIJOS KUNIGAİKSTI.

Berlynas, 13 d. liepos. — Laikraštis Ost-Preussische Zeitung, gaves informaciją tiesiog nuo Prūsijos kunigaikščio Henriko šeimvunos, praneša, jog buvusio Vokietijos imperatoriaus brolis tapo baisiai apdaužtas.

Sulve minėto laikraščio pranešimo, 60 vvrų būrys vadovaujiant uniformuotai kareiviu-hussarui, užpuolė Prūsijos kunigaikščio buvinsio neva iėškodami žinklu. Užnuolikai apvertė kukių riaušių nėra buye.

augštyn kojomis, vienok ginklų nerado.

Tuomet užpuolikų vadas taręs į kunigaikštį: "Eik šen, Henry!" pradėjo daužyti ir spardyti jį su pagelba savo sėbrų. Vėliaus Henrikas tapo įmestas kalėjiman Berokensferde, kur jisai buvo kankinamas visą naktį. Kiekvieną dešimtį minutų jam buvo liepta: "Kerškis, Henry! Uždegk šviėšą"; tai vėl: "užgeisink šviėšą ir gulksis, Henry!"

GREKAI SUSIMUŠĖ SU ITALAIS ARTI AIDINŲ.

Greikai kaltina italus gelbėjime Turkijos nacionalistų. — Jėučiamą nepasitenkinimas.

Konstantinopolis, 13 d. liepos. — Grekų ir italų karėiviai susirėmė Nazillyje, 25 mylios į šiaur-rytus nuo Aidin, italų zono. Grekai sakosi turėję teisę įeiti italų zonan bekovojant su Turkijos nacionalistais, kurie organizavo tenai atakas prieš grekus. Italai-gi aiėkinasi, sergėję šį distriktą ir nenorėję jį įsileisti.

Sakoma, nepasiganėdinimai tarpe grekų ir italų viršininkų auga. Grekai kaltina italus rėmime Mustafa Kemal Pašos, — nacionalistų vado.

SIUS LAIVUS Į TARYBŲ RUSIJĄ

Universal kompanija pradėd prekiauti tarpe Seattle ir Vladivostoko.

Seattle, Wash., 13 d. liepos. — Pasekmėmis valstybės departamento panakini-

mo suvaržymų prekybos su Tarybų Rusija, Universal Shipbuilding and Trading kompanija paskelbė pėpinsianti keliolika medži laivų plaukiojimui tarp atle ir Vladivostoko. mutinis laivas išplauks gyje 6 savaičių.

KAREIVIAI NELEIDU DARBININKAMS LAIKYTI SUSIRINKIMO.

Galveston, Texas, 14 d. liepos. — Šį miestą kontroliuojantys kareiviai neleido Galveston Darbo Tarybai laikyti susirinkimą. Kareiviai čionai "prižiuro tvarką" jau keliolika savaitės. Jie tapo atsiusti iš pranešimo, 60 vvrų būrys žasties priepilaukos darbininkų streiko.

Piliečiai generališkaip protestavo prieš buvimą kareivių, kadangi streikieriai užsilauko labai puikiai, ir jokių riaušių nėra buye.

THE LITHUANIAN DAILY LAISVĖ

Published by Lithuanian Co-operative Publishing Society, Inc. Every day, except Sunday, at 457 Grand St., Brooklyn, N. Y. Telephone St-gg 3878.

Yearly subscription rates in U. S. \$7.00; foreign countries — \$9.00 Entered as second class matter March 11, 1914, at the Post Office at Brooklyn, N. Y., under the act of March 3, 1879.

Lenkija Eina Šunims Šėką Pjauti

From translation filed with the Postmaster at Brooklyn, N.Y., on July 13, 1920 as required by the Act of October 3, 1917.

Lenkijos imperialistai buvo pasiryžę "išgelbėti" Rusiją nuo bolševikų ir, nieko nelaukę, ėmė pulti Tarybų Respubliką. Didžiųjų valstybių spauda tuojuos kritiškai atsinešė į lenkų imperialistų pradėtus naujus žingsnius. Tūli laikraščiai stačiai pastebėjo, kad lenkai gali privirti košės, kurios nieku būdu nepajiegs patys suvalgyti.

Issyk lenkams sekėsi. Jie gana toli nusiūrė į Tarybų Respubliką. Kapitalistinė spauda nors ir džiaugėsi jų laimėjimais, vienok tarpais išreikšdavo abejonę, ar jie, užėmę Tarybų Respublikos teritoriją, pajiegs ją išlaikyti? Ar tik nebus taip, kaip Denikinui, kuris, jau buvo beinas į Maskvą ir Judeniui, kuris jau buvo priėjęs prie Petrogrado vartų?

Pagalios viskas nutilo. Spauda paliovė rašiusi apie lenkų laimėjimus, apie jų "karžygiškus žingsnius." Anglijos, Italijos ir kitų šalių uostų darbininkai atsiskėsiųsi laivus, vežančius Lenkijai amuniciją. Francija norėjo pasiųsti Lenkijai pagelbon juodųjų kareivių, bet ir čia sutiko iš darbininkų pusės pasipriešinimą ir savo plėnų negalėjo išpildyti. Pagalios, po dviejų savaitių tylėjimo, pasigirdo balsai, kad jau lenkams blogai, kad jau gresia pavojus. Tarybų armija ėmė juos vyti atgal. Buvo tikėtasi, kad Anglija ir Francija visgi suteiks kokią pagelbą, visgi neapleis savo kolegų. Laukta konferencijos, kuri dabar tęsiasi mieste Spa. Bet ir čia nepesita: lenkų pribuvusiai delegacijai pasakyta, kad jokios pagelbos negaus ir kad užvirtą košę lai valgo patys vieni.

Dabar Šv. Vaistijų armijos kapitonas James A. Given, kuris Lenkijoje praleido du mėnesius ir grįžta atgal, viesai paskelbė, kad Lenkija eina šunims šėką pjauti.

Rašant šį straipsnį, laikraščiai praneša, kad lenkai skubiai kraustosi iš Vilniaus, Minsko, Dvinsko, ir kad Varšavai gresia pavojus.

Lenkijos imperialistai muša į patriotinį būgną, šaukdamą gelbėti savo tėvynę. "Socialistai", tie judošiai, kurie tylėjo tuomet, kuomet Lenkija veržėsi į Tarybų Respubliką, dabar jau subruzdavo ir taipgi išleido atsisaukimą, kviesdami žmones ginti tėvynę nuo bolševikinio pavojaus. Kapitalistinė spauda jau bando grąšinti Tarybų Respubliką nauja kare. Girdi, jeigu tik ji veržėsi į Lenkijos teritoriją, tai toks jos pasielgimas išsaus naują karę, nes Francija būtinai turės įsimašyti. Gi talkininkai prašo Tarybų valdžią tuojuos tartis su lenkais apie paliaubas. Žodžiu, dabar keliamas baisus lermas ir šaukiama, kad bolševikai pasiryžo Lenkiją pradždyti. Bet kada Lenkijos imperialistai buvo pasiryžę Tarybų Respubliką pradždyti, tuomet niekas lermo nekėlė, tik mikčiojo, ar lenkai pajiegs tą padaryti, ar jie nesuklups.

Tarybų Respublika neprisilaiko Kristaus mokslo: "Jeigu tau drožė per vieną žandą, tai atsuk ir kitą". Pagalios, vargiai dabar pasaulyje galima būtų surasti tokį asilą, kuris panašiai pasielgtų. Dabar jau elgiama si atbulai: jeigu tau drožė per vieną žandą, o tu turi jiegy, tai drožk atgal savo priešui per abudų žandą. Bolševikai bei Tarybų armija kaip tik panašiai pasielgė — gavus nuo lenkų per vieną žandą, dabar drožia jiems per abudų taip smarkiai, kad jų net dantys bjra.

Su Lenkais bolševikai baigia apsidirbti. Dabar lenkams kito kelio nėra, kaip tik prašyti taikos, kaip tik aikytis su bolševikais. Ir jie tą turės daryti, nes kitaip bus galutinai sukriušinti.

Vienok reikia priminti, kad Lietuvos buržuazija irgi susirūpinus lenkų pralaimėjimais, o Tarybų Respublikos laimėjimais. Lietuvių buržuazinė spauda jau spėjo išreikšti savo susirūpinimą šiuo klausimu. Dabar iš Lietuvos valdžios gauta kablegrama, kad lenkai jau pripažinę Lietuvą de facto. Iki šiol jie nenorėjo Lietuvą pripažinti ir de facto, nes pastaroji reikalavo Vilniaus ir Gardino. Dabar, kada Tarybų armija privertė lenkus aplėisti Vilnių ir kitus miestus, ir kada mato, kad reikės aplėisti visą Lietuvą, Ukrainą ir Baltgudiją, tai pasiskubino Lietuvą pripažinti. Žinoma, kaip tik Lenkija pripažino Lietuvą de facto, tuojuos pakvieti ateiti talkon prieš bolševikus. Ar Lietuva eis talkon, tuo tarpu sunku pasakyti. Gi laikraščiai praneša, kad Latvija jau pribuvus lenkams pagelbon Dvinsko fronte, kurį Tarybų armija jau pralaužė.

Vilnius ir kiti miestai, prie kurių Lietuvos buržuazija turi pretenzijų, atsiduria bolševikų rankose, juos užima Tarybų armija. Lietuvos buržuazija dabar negali išreikšti klausimą, kas bus su Vilniumi ir keno rankose jie pasiliks.

Mes linkę manyti, kad Tarybų armija Vilnių paves tą ir pjauna.

LAIKRAŠČIŲ IR GYVENIMO APŽVALGA

KRAUGERIŲ NAGUOSE.

"Tiesa" labai aiškiai nurodė, kad dabartinė Lietuvos valdžia elgiasi aršiau ir žiauriau, negu caro valdžia elgdavosi. Pavyzdžiui, "Tiesos" No. 5 skaitome: "Lietuvos kraugerių rankosna pateko da viena aukra—draugas Fr. Platenas. Kaip Rusijos įgalotinis ir konominiams reikalams draugas Platenas ke- liaivo Sveicarijon. Su- gedus gi orlaivini, buvo priverstas kovo 10 d. nusi- leisti ties Kaunu. Valdžios agentai sučiupo jį ir, apilė- še, įgrūdo į Kauno kalėjimą. Tenai jis buvo laikomas kaip koks žmogžudys ar baisiausias plėšikas, blogiaus už kitus. Budeliai jį kančino, kaip įmanydami. Tik paskelbus kitiems kaliniams badavimą, valdžios bernų elgimasis su juo suminkštėjo, ir jį pradėjo laikyti, kaip ir politinius."

Lietuva su Tarybų Respublika nekariauja ir frontų neturi. Platenas lėkė į Sveicariją. Visas jo prasi- kaltimas tame, kad kito kelio neturėjo, kaip tik per Lietuvą. O kada nelaimė patiko, priverstas buvo nusi- leisti Lietuvos žemėje. Žmo- niškais jausmais vaduojan- tis, Platenas niekuo Lietu- vos valdžiai neprisikalto, vienok, kaip matome, jį taip kankino, kad kaliniai priversti buvo paskelbti bada- vimą vien tik išreikalavimu Plateną laikyti lygionius teisėmis su visais kitais poli- tiniais kaliniais.

Ar tai reikia dar žiauresnio pasielgimo, kaip elgiasi Lietuvos buržuazinė valdžia?

KATEDROJE KONCERTAS.

Bažnyčia, remiantis katalikų mokslu, yra dievnamis ir todėl kitiems tikslams negali būti pavartota. Ikišiol Lietuvoje bažnyčios buvo paverstos į keikinyčias. Bet, Rusijoje valdžia visus te- atrus pati užlaiko, kad jie būtų darbo žmoniems prie- namai, o Lietuvoje valdžia juos net iš varžytinių išnuo- muoja, kad paskui darbo žmonės negalėtų naudotis. Kunigai-gi pradeda koncer- tus statyti net katedrose, kad labiau žmones apmulki- nus ir, žinoma, daugiau iš jų pasipinigavus.

Lietuvai, o Minską—Baltrusijai. Juk šitie miestai ir pirmiau buvo lietuvių ir baltrusų rankose. Lenkai už- puolė ant tos dalies Lietuvos ir Baltrusijos, kur buvo susitvėrus Tarybų valdžia priešakyje su V. Kapsuku. Taigi, seka liogiškas išvedimas, kad dabar Tarybų armija, išvijus lenkus, privalo grąžinti atgal tą valdžią, kuri pirmiau lenkai buvo nuvertę. Ot, šitas klausimas ir kankina Lietuvos buržuaziją ir neduoda jai ramumo.

Mes nei kiek nesistebėtume išgirde, kad Lietuvos buržuazija bendrai su lenkais eina prieš Tarybų respubliką. Juk vienos šalies buržuazija pešasi su kitos šalies buržuazija patol, pakol nepamato bendro pavojaus abiem, bet kaip greitai pamatė, taip greitai susiga- dija ir bendrai stoja prieš bendrąjį priešą. Taip gali pasielgti ir Lietuvos buržuazija. Tuo tarpu lenkai galės Lietuvą pripažinti ne tik de facto, bet ir de jure, kad tik savo kailį išgelbės.

Ar Lietuva ateis lenkams pagelbon su savo žaisline armija, ar ji neateis, padėtis nepersimainys ir lenkai nesumuš Tarybų armijos. Jie beprotiškais savo žygiais daugiau nieko neatsiekė, kaip tik atėmė tūkstančiams gyvastis ir išlejo daugybę nekalto kraujo. Jeigu lenkai būtų išsyk bandę taikytis su Tarybų Respublika, jeigu jie nebūtų išstatę beprotiškų reikalavimų, kurių nieku būdu negalima išpildyti, tai dabar nereikėtų dejuoti, kad Varšavai gresia pavojus ir kad visa Lenkija gali atidurti raudontųjų rankose. Tarybų Respublika irgi vieton kariautį, būtų savo armija pastatiusi dirbti produktų darbą. O dabar ką Lenkijos imperialistai pasėjo,

žinoma, keiksmas buvo pa- geidaujamas "augščiausiai", kad sudraudus griešninkus. Dabar gi "Lietuvoje" ve ka- randame:

"Penktadienį, 25 d. bir- želio, 7 val. vakarą, Ka- tedros bažnyčioj bus var- gonais ir solo bažnytinis koncertas, dalyvaujant J. Naujalini ir J. Bylai, ši- ja programą: vargonais komp. Guilimanto, Bacho, A. Hesso, J. Naujalio, O. Ravanello; solo-komp. Moniuško ir J. Naujalio. Bilietai galima gaut pas Katedros kleboną, pas J. Naujalį, Maironio gtv., 14 b Nr. Koncerto dieną į- einant į katedros bažny- čią."

Lietuvoje dvasiškija taip "nuprogresavo",kad jau baž- nyčiose rengia koncertus. Bet ar žinote, ką ta pati dvasiškija, kuri kontro- luoja valdžią ir jai įsaky- mus duoda, daro su teatru svetainėmis? Pasiklausyki- te, ką rašo Liet. Meno Ku- rėjų Draugija "Lietuvos" No. 123:

"Liet. Meno Kurėjų Draugija, siekdama savo tikslo auginti ir sergėti lietuvių menas, ir tad bū- dama tų reikalų sargyboj, kurie vienu ar kitu atvė- ju liečia meno gyvenimą, reikšia viešo protesto Kauno miesto valdybai dėl išnuomavimo miesto teatro per varžytines. "L.M.K.D. randa, kad kultūros ir meno įstaiga, kaip teatras, negali būt pelno priemone."

Rusijoje valdžia visus te- atrus pati užlaiko, kad jie būtų darbo žmoniems prie- namai, o Lietuvoje valdžia juos net iš varžytinių išnuo- muoja, kad paskui darbo žmonės negalėtų naudotis. Kunigai-gi pradeda koncer- tus statyti net katedrose, kad labiau žmones apmulki- nus ir, žinoma, daugiau iš jų pasipinigavus.

Laiškas "L." Redakcijai

Tuo pačiu vienybės klausimu.

Mano laiškas, neseniai til- pės "L.", kuriame aš išsi- reiškiau už vienybę komu- nistinių sriovių Amerikoje, sukėlė drauguose karštų ginčų. Tūli pritaria to lai- ško turiniui, tūli duoda man vėjo. Tai rodo, kaip opus, kaip gyvas yra tasai klausimas. Tai verčia mane pa- daryti dar daugiau prane- šimų tuo pačiu klausimu.

Ten, Maskvoje, kuokarš- čiausia pritaria vienybei komun. sriovių Amerikoje. Jau aš minėjau, kad Mask- voje įvyko konferencija,ku- rioje dalyvavo atstovai abie- jų Amerikos komun. parti- jų ir atstovai centralio komi- teteto Trečio Internaciona- lo. Apie tą konferenciją mes patiriam iš trijų šalt- nių.

1) Apie tai rašė Chicago "Tribune" korespondentas, John Clayton, kuris kaip sy- kio tuo laiku buvo Maskvo- je. Jisai sako, kad daugiau- sia rūpinosi vienybės klau- simu pirmininkas III Inter- Zinovjevas.

2) Apie tai laiškais prane- ša patikimi žmonės iš Rusijos.

3) Apie Maskvoje įvyku- sį konferenciją praneša or- ganas centralio komiteto "Komunistiškesi Internacio- nali".

Šis paskutinis praneši- mas turi daugiausia reikš- mės. Taigi, vadinasi, yra neuzginėjamas faktas, kad Maskvoje įvyko konferenci- ja, kurioj dalyvavo atsto- vai abiejų Amerikos parti- jų. Su pagelba pildomojo komiteto III Internacionalo išdirbtas vienijimos projek- tas.

Štai tasai projektas žodis žodim išverstas iš rusų kal- bos:

1) Kad sujungus abi komu- nistines partijas Ameri- koje susidaro tam tikras jungtinis biuras iš 6 drau- gų—po 3 nuo kiekvienos partijos.

2) Jungtinis biuras tuo- jaus šaukia jungtinę suva- žiavimą. Atstovybė tame suvažiavime turi būti lygi abiem pusėm. Pamatu at- stovybės yra narių skaičius abiejose partijose šiu 1 d. sausio, 1920 m. Ši lygi įvyk- siant pilnam susivienijimui, jungtinis biuras koordinuo- ja (tvarko) abiejų partijų darbą, skiria bendros kasos pinigus, kuria bendrus spaudos organus ir taip to- liau.

3) Suvažiavime partija turi priimt vardą Suvieny- tosios Kom. Partijos.

4) Vyriausia partijos į- staiga — suvažiavimas.

5) Šv. renka Centrali Kom., kuris yra vyriausia partijos istaiga tarp suva- žiavimų.

6) Esant reikalui šaukia- ma partijos konferencija, kurios nutarimai tik tuomet įgija galę, kuomet juos už- geria C. K.

7) Referendumas partijos reikaluose šiais laikais ne-

ra parankus. Geistina,kad referendumo visai nebūtų. 8) Nacionalės federaci- jos, kurios labiausia todėl palaikomos, kad vesti prop- agandą tarpe angliškai ne- kalbančių minių, pasilieka tam tikslui.

Jų autonomija, tačiau susiaurinama; joms nepave- dama savystovių ir adminis- tratyvių funkcijų—o tiktai tos, kurias joms paveda su- važiavimas ir Centro Kom., kurių autoritetui jos turi pasiduoti. Federacijos ne- privalo varyties už tai, kad svetimtaučiai darbininkai būtų sulaikomi atskirose, izoliuotose (nuo bendro ju- dėjimo atskirtose) organi- zacijose; jos turi rūpintis, kad svetimtaučiai darbinin- kai kuogreičiausiai įsitrauk- tų į amerikones organiza- cijas. Nacionalių federaci- jų organizatorius (veikėjus- darbininkus), kurie užten- kamai sukalba angliškai, C. Kom. gali skirti darbui tarpe amerikiečių darbininkų.

9) Narių mokesčiai sumo- kami į bendrą partijos ka- są per vietos partijos kuopas arba per partijos valsti- jų komitetus, bet ne per na- cionales federacijas. Jei- gu federacijoms reikia, jos gali imti iš narių tam tikras speciales duokles.

10) Spausdiniai ir propa- gandos darbas nacionalių federacijų yra po kontrole partijos C. K.

11) Federacijos neturi teisės laikinai ar ant visuo- met braukti iš organ. nari- rių bei kuopas. Apkaltini- mai prieš narius ar kuopas paduodama vietos partijos komitetui, kuris tik vienas, leidžiant C. K., gali prava- ryt narius ar kuopas.

12. Partijoje gali būti tik viena federacija del kiekvie- nos kalbos. Visi partijos nariai, nemokantys angliš- kai ir todėl negalintys daly- vaut bendrose kuopose, pri- valo jeit į savo kalbos fede- raciją.

Tai prie tokių išvadų priėjo Maskvoje įvyku- sioji konferencija ir su to- mi išvadom sutiko abiejų partijų atstovai.

Dabar pažiūrėkim, kas tuo tarpu dėjosi Amerikoje. Nuo rugsėjo mėn. pereity metų abidvi partijos vedė pusėtiną savytarpę kovą,tai- čiausia jungimosi klausimas vis tankiau ir tankiau buvo keliamas. Tarpe abiejų parti- jų buvo nedaugiausiai skirtumu.

Bet Kom. Partijos tūli draugai visuomet sakė, kad darbiečių partijoj yra cen- trizmo. Su tuo kaltinimu centrizme reikia būti atsar- giu. Tipiškais centrini- kais Amerikoje yra hillqui- tiečiai ir tas kairysis spar- nas Soc. Partijos, kuris ap- sireiškė jų suvažiavime ge- gužės mėn (Kruse, Eng- dahl, Cook). Tuo tarpu darbiečių partija priguli prie III Internacionalo. Ne- jaugi jau centrizmas isi- spraudė ir į III Internacio- nalą?

Viskas, kas galima pri- mest darbiečių partijai, tai tik ta, kad tūli jos elementai buvo, o gal ir yra šiek-tiek nusivėrę centrizman. Gi

partija, kaipo čieluma, buvo komunistinė.

Tas pats buvo ir su Kom. Partija. Kaipo čieluma, ji buvo ir tebėra komunistinė, bet štai tas michiganiečių sparnas! Juk jisai buvo perdėm centristinis. Na, o su to "centro" pagelba net pati partija buvo sutverta.

Tiek apie centrizmą. Ver- ta įsitėmyt ir gerai įsitėmyt, kad Maskvos konferencijoje apie centrizmą nei neuži- minta.

Tai tiek apie centrizmą. O dabar apie vienybę. Dar- biečiai visuomet stojo už vienybę. Gi Kom. Partijoj atsirado dvi sriovės — "ma- žuma" ir "didžiuma". Ang- liškai kalbantys elementai Kom. Partijos, d. Damono, vedami, norėjo vienybės, gi skaitlingesni partijoj sve- timtaučių elementai, d. An- driaus vedami, nenorėjo vienybės. Tai buvo pamatinis skirtumas (jeigu neroknot mažmožių, antraeilų daly- kų). Mažuma norėjo, kad judėjimą vestų ne federaci- jos, bet Centro Kom. ir su- važiavimai.

Ir štai, ta "mažuma" Kom. Partijos (o su ja sykiu estų, jugoslavų, vokiečių, dalis rusų ir lenkų federacijų) padarė suvažiavimą su dar- biečių atstovais ir įsteigė Suvienytąją Komunistų Partiją, beveik tais pačiais pamatais, kokie išdirbta Maskvos konferencijoje.

Taigi dabar mes turime Suvien. Kom. Partiją, susi- dedančią iš skaitlingų ang- liškai kalbančių kuopų ir da- lių federacijų.

Gi kitoj pusėj Kom. Partiją, susidedančią daugumoj iš svetim. federacijų. Vienibininkas.

P. P. D. maisto gamintojų 1,500 skyriaus komitetui.

"Laisvės" redakcija visuo- met patarnauja visokioms darbininkiškos organizacijoms, talpindama jų pranešimus ir kitokius reika- sus. Bet nuo šio sykio jų- sų organizacijai priversti esame atsisakyti kuo nors tarnauti. Jūsų organas "Proletaras" No. 5 viesai skelbia "Laisvės" redakto- rių esant šnipu. Vadinasi, jeigu jūs pritariate savo or- gano tokiam skelbimui, tai koks jums smagumas kreip- tis į šnipų laikraštį? O jeigu nepritariate, tai kodėl tyli- te, kodėl neužprotestuojate prieš tokius begėdiškus savo organo pasielgimus?

Kaipo darbininkams, mes sutinkame patarnauti, ne- paisant į tai, kad pažiūrose ir skiriamės, bet kaipo rė- mėjams juodo, purvino dar- bo, kurį atlieka jūsų orga- nas, atsisakome kuo nors patarnauti. Tik tada patar- nausime, kada pakelsite bal- są prieš savo organo varo- mą juodą darbą. Pakol jūs balso nepakeliate prieš savo organą ir leidžiate jam bjauriausiu būdu šmeižti "Laisvės" redaktorių, patol redakcija skaito dalinai ir jus prisidėjusiai prie to pa- ties darbo.

Redakcija

